

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
For. zorg en verwarden

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Beslisnota bij procesbrief NPM-onderzoek 'afzonderen en separeren in penitentiaire en forensisch psychiatrische

Datum
29 januari 2026

Onze referentie
7139720

Bijlage(n)
2

Bijlage(n)

1. Procesbrief NPM-onderzoek 'Afzonderen en separeren in penitentiaire en forensisch psychiatrische centra'
2. Onderzoek NPM 'Afzonderen en separeren in penitentiaire en forensisch psychiatrische centra.

1. Aanleiding

Het College voor de Rechten van de Mens (CRM) publiceert op 29 januari het onderzoek 'Afzonderen en separeren in penitentiaire en forensische psychiatrische centra'. Het CRM stuurt dit rapport tevens op die dag naar de Kamer.

2. Geadviseerd besluit

Akkoord gaan met het verzenden van een korte procesbrief aan de Kamer.

3. Kernpunten

Het Nationaal Preventie Mechanisme (NPM), onderdeel van het CRM, heeft de toepassing van afzonderen en separeren in penitentiaire psychiatrische centra (PPC) en forensische psychiatrische centra (FPC) onderzocht, vanuit het perspectief van menswaardigheid. Het NPM concludeert dat afzondering en separatie in PPC's en FPC's wordt toegepast in lijn met de Nederlandse wet- en regelgeving en doorgaans ook voldoet aan internationale mensenrechtenstandaarden. Ook concludeert het NPM dat medewerkers over het algemeen zeer betrokken en toegewijd zijn en respectvol omgaan met patiënten gedurende het afzonderen en separeren.

Tegelijkertijd ziet het NPM ruimte voor verbetering. De internationale mensenrechtenstandaarden vormen een ondergrens en vanuit menswaardig perspectief gezien is er nog ruimte om stappen vooruit te zetten. Het onderzoek heeft acht kernbevindingen opgeleverd met bijbehorende aanbevelingen. De acht kernbevindingen zijn:

- Betekenisvol contact is van groot belang tijdens afzondering: minimaal 2 uur per dag
- Onderzoek aan het lichaam is ingrijpend: bekijk per geval of het echt nodig is
- Scheurkleding wordt als vernederend ervaren: meer maatwerk en variatie in scheurkleding
- Sobere materiële omstandigheden tijdens afzondering: zorg voor meer faciliteiten

- Sobere omstandigheden tijdens verblijf in de buitenlucht: verbeter de fysieke omgeving en splits de momenten
- Afzondering als disciplinaire straf is niet passend
- De noodzaak van goede registratie en analyse: om afzondering te verbeteren of te voorkomen
- Voorkomen van afzondering is beter dan genezen

De aanbevelingen zijn gericht aan de wetgever, ministeries/ uitvoeringsorganisaties en de directies van instellingen. Aanbevelingen die aan ons gericht zijn zien o.a. op het ontwikkelen van minder ingrijpende alternatieven voor het onderzoek aan lichaam, het bieden van financiële ondersteuning voor aanpassingen om de materiële omstandigheden van de separeerruimtes menswaardiger te maken en het aanpassen van wetgeving, zoals het schrappen van afzondering als disciplinaire straf.

De aankomende periode gaan we met betrokken ketenpartners in gesprek over de bevindingen en aanbevelingen. De inhoudelijke reactie op het rapport volgt in de voortgangsbrief forensische zorg van dit najaar.

4. N.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Sanctie- en
Slachtofferbeleid
For. zorg en verwarden

Datum
29 januari 2026

Onze referentie
7139720